

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo

ZYRA E RREGULLATORIT PËR ENERGJI
REGULATORNI URED ZA ENERGIJU
ENERGY REGULATORY OFFICE

Bilten br. 13

Jun 2017.

Preduzeti prvi koraci ka otvaranju tržišta električne energije

Uspostavljena nova tarifna struktura električne energije

Završena transpozicija trećeg zakonodavnog paketa

Licencirani novi dobavljači

Nastavljene investicije u proizvodnji električne energije

Razvijen proces sertifikovanja OPS-a

Nastavljen proces nadgledanja licenciranih operatera

Uvodni govor predsedavajućeg Odbora RUE

Arsim Janova
v.d. Predsedavajućeg Odbora RUE

Regulatorni ured za energiju (RUE) donosi svoj trinaesti (13) Bilten radi izveštavanja o najznačajnijim dešavanjima u regulisanju energetskog sektora u zemlji, koji su nastali tokom prve polovine ove godine.

Velikom posvećenošću, osoblje RUE-a je angažovano u dopuni i kompletiranju sekundarnog zakonodavstva, kako vi se izvršilo usklađivanje sa novim zakonima usvojenim od strane Skupštine Kosova u prethodnoj godini. Kroz procese javnih diskusija, RUE je izdala i dopunila preko 20 osnovnih pravila za regulisanje energetskog sektora, uključujući i izdavanje Vodiča za liberalizaciju tržišta na Kosovu. Ovim Vodičem, RUE je obavestila sve aktere sektora o novim uslovima funkcionisanja energetskog tržišta, prema kojima je regulisanje proizvodne cene električne energije završeno do 31. marta 2017. godine. Kao rezultat ovih izmena, od 1. aprila 2017. godine, cene prodaje na veliko i cene dobavljanja za potrošače visokog napona se neće odrediti više od strane Regulatora već će biti predmet pravila o slobodnom tržištu.

Takođe, RUE je uspela da dopuni sve licence prilagođavajući ih sa novim zakonima i pravilima, kao i nastavila sa izdavanjem novih licenci gde vredi napomenuti davanje licenci za snabdevanje energijom i za dva nova operatera.

Sve ove aktivnosti su održiva regulatorna osnova za pravilno funkcionisanje energetskog slobodnog tržišta.

Kao regulator i nadzornik funkcionisanja energetskog tržišta u zemlji, RUE je sproveda procenu konkurencije na tržištu električne energije na Kosovu i identifikovala je i zašto su trenutno tri [3] licencirana dobavljača za snabdevanje celog tržišta na malo električnom energijom, do sada, dva od ovih dobavljača nisu još uvek u potpunosti aktivni i KESCO još uvek nastavlja da ima 100% učešća na tržištu. Kao posledica nedostatka efektivne konkurencije, sa ciljem zaštite potrošača i sprečavanja zloupotrebe sa dominantnom pozicijom snabdevanja električnom energijom, Odbor je odlučio da jedinog funkcionalnog operatera KESCO obavezuje Obavezom javnog usluživanja, za snabdevanje potrošača koji imaju pravo na univerzalno snabdevanje.

U cilju prilagođavanja potrošača sa novim pravilima i kako bi tarife bile što jednostavnije i razumljive, i kako bi se omogućilo da se što lakše kontroliše njihova potrošnja kako bi mogli da uporede cene koje će im se ponuditi od strane ranih dobavljača koji se očekuju da će ući u tržište, Odbor RUE je usvojio izmenu Tarifne strukture električne energije, koja je na snagu od 1. aprila 2017. godine. Ova struktura ne predstavlja promenu prosečnih cena tarifa za prethodnu regulatornu godinu već je izdata kao opšta prosečna vrednost dozvoljenih prosečnih prihoda prošlogodišnjeg proseka za sve sistemске troškove.

Celokupan proces dopunjavanja sekundarnog zakonodavstva i otvaranja tržišta, osim što je urađen u potpunoj transparentnosti, odvijena je i bliska konsultacija sa Sekretarijatom energetske zajednice. Kroz ove konsultacije, RUE se osigurala da se izgrađuje jedna regulativna osnova u potpunom skladu sa direktivama Evropske Unije.

Takođe, tokom ovog 6. mesečnog perioda, RUE je nastavila sa procesima nadgledanja licenciranih, sa ciljem procenjivanja nivoa ispunjavanja obaveza koja proizilaze od relevantnih licenci i regulatornih okvira. Kao rezultat ovih nadgledanja iz nalaza predstavljenih za neispunjavanja uslova licence, Odbor RUE je izrekao novčanu kaznu prema Operateru distributivnog sistema.

RUE je posvećena da nastavi da ispunjava svoje zakonske funkcije profesionalno, osigurajući sve potrošače, operatere tržišta i potencijalne investitore da se zakoni i pravila sektora energije primenjuju od svih strana, izgradnjom i razvojem funkcionalnog tržišta zasnovanog na principima slobodne konkurencije zasnovane na Traktatima i direktivama Evropske Unije.

Preduzeti prvi koraci ka otvaranju tržišta električne energije

Odbor Regulatornog ureda za energiju (RUE), na svom prvom sastanku za 2017. godinu, održanom 18. i 19. januara, je usvojio Vodič za liberalizaciju tržišta električne energije na Kosovu. Ovaj Vodič je proizašao kao rezultat zakonskih izmena i kao potreba usklađivanja sekundarnog zakonodavstva sa novim energetske zakonima, usvojenim od strane Skupštine Kosova juna meseca 2016. godine, koja su u skladu sa trećim paketom za energiju, iz direktiva Evropske Unije, i određuju funkcionisanje slobodnog tržišta u sektoru energetike.

Vodič, osim što služi kao vodič za aktivnosti koje će se preduzimati od strane svih aktera u cilju funkcionisanja slobodnog tržišta električne energije, takođe definiše način, uslove i vreme otvaranja tržišta električne energije na Kosovu, na nivou Proizvodnje i snabdevanja električnom energijom.

Definisanje uslova od Vodiča će poslužiti kao podrška za izmenu i dopunu sekundarnog zakonodavstva, kojeg trenutno uređuje RUE.

Novim tarifnim pregledima koji su stupili na snagu 1. aprila ove godine, RUE je odredila samo prihode prenosa i distribucije.

Dok, generisanje i snabdevanje električnom energijom je podvrgnuto slobodnom tržištu i uloga Regulatora će biti uloga nadzorna, osiguravajući se da svi akteri sprovedu pravila slobodnog tržišta i ne sklapaju sporazume na štetu interesa potrošača. U tom cilju, RUE je sada licencirala još dva dobavljača pored KESCO a.d, HEP a.d i GSA a.d.

Uprkos postojanju pravne infrastrukture, za svaku kompaniju koja je zainteresovana za poslovanje u energetske tržištu, u procenama konkurencije koja su pripremljena od strane RUE, konstatovano je da postoji visoka koncentracija jednog dobavljača na tržištu na malo električnom energijom na Kosovu, stoga za jednu tranzitnu fazu, RUE je nametnula obavezu javne usluge za dobavljače električnom energijom sa ciljem zaštite potrošača i bezbednosti snabdevanja.

Okrugli sto – Liberalizacija tržišta energijom na Kosovu

Takođe, Odbor je razmotrio Izveštaj o procenivanju konkurencije na tržištu električne energije na Kosovu. Izveštaj je identifikovao da trenutno postoje tri [3] licenciranih dobavljača za snabdevanje celokupnog tržišta na malo električnom energijom, međutim do sada dvoje licenciranih nisu aktivni u potpunosti i KESCO još uvek ima 100% učešća na tržištu.

Kao rezultat nedostatka efikasne konkurencije, u cilju zaštite potrošača i sprečavanja zloupotrebe dominantne pozicije snabdevanja električnom energijom, odbor je odlučio da RUE određuje Obaveze javnih usluga za dobavljače pružanja Univerzalne usluge električnom energijom.

U tom cilju, Regulator je odredio neophodne i proporcionalne mere obaveza javnih usluga, sa ciljem podsticanja efikasne konkurencije i radi obezbeđivanja pravilnog funkcionisanja tržišta električnom energijom.

U cilju obezbeđivanja pružanja usluge snabdevanja u okviru Univerzalne usluge, jednim posebnim aktom, RUE je zadužila obavezama javnih usluga kosovsku kompaniju za snabdevanje električnom energijom – KESCO, prema kriterijumima i uslovima koji su određeni članom 5. Zakona o električnoj energiji, obavezujući je da pruža snabdevanje električnom energijom potrošača koji uživaju pravo snabdevanja u okviru univerzalnih usluga.

Izmena tarifne strukture električne energije

U martu 2017. godine, Odbor RUE je inicirao izmenu tarifne strukture električne energije.

Nakon razvijanja procesa javne rasprave, nova tarifna struktura je usvojena od strane Odbora RUE i kao takva je na snazi od 1. aprila 2017. godine.

Odluka o promeni tarifne strukture ima za cilj da tarife budu što jednostavnije i razumnije, za sve potrošače, i da stvori prilagođavanje sektora sa novim okolnostima koja su stvorena od strane zakonskih zahteva za liberalizaciju tržišta. Kroz ovo pojednostavljenje, RUE ima za cilj da omogući potrošačima da lakše kontrolišu njihovu potrošnju i da mogu bolje da upoređuju cene koja im se pružaju od strane raznih dobavljača čiji se pristup tržištu očekuje.

Kao rezultat ove izmene tarifne strukture, svi krajnji potrošači će imati nepromenjenu cenu u sezonskom aspektu, za svaki potrošeni kWh. Pored toga, porodični potrošači neće plaćati više prema tarifnim blokovima na osnovu nivoa potrošnje.

Novom strukturom, kod svih krajnjih potrošača će se primenjivati samo dnevne tarife od **7 centi za kWh**, za visoku tarifu i **3 centi po niskoj tarifi**. Na ovaj način će biti podsticaja za potrošače da premeste deo potrošnje od maksimalnog vremena (preko dana) za vreme kada je opterećenje na sistemu niže (preko noći). Od 1. aprila do 30. septembra, tarifa tokom dana će biti visoka tarifa koja se primenjuje između 08:00h – 23:00h, dok će tokom noći niža tarifa biti primenjiva od 23:00h – 08:00h. dok, od 1. oktobra do 31. marta, visoka tarifa će biti od 07:00h – 22:00h i tarifa tokom noći će biti između 22:00h – 07:00h.

Vredi napomenuti da cene nove tarifne strukture predstavljaju prosečne cene tarifa prethodne godine (Regulatorna godina 2016).

Proces izmene strukture je razvijen u potpunoj transparentnosti i obuhvatanjem svih interesnih strana.

Javna rasprava Prezentacija predloga nove strukture

Kao deo ovih diskusija za predlaganje tarifne strukture električne energije, predstavnici RUE, na zahtev Parlamentarne Komisije za ekonomski razvoj, infrastrukturu, trgovinu i industriju, predstavili su Predlog tarifne strukture i uticaje koje će imati ova struktura kod potrošača svih kategorija.

Tokom sastanka, članovi Komisije su zahtevali od strane predstavnika RUE, da im predstavite nekoliko simulacija računa potrošača iz raznih potrošačkih grupa, kako bi se detaljnije informisali sa uticajima koje mogu imati ove grupe od izmenjivanja predložene tarifne strukture.

Prezentacija predloga strukture ispred Parlamentarne Komisije za ekonomski razvoj, energetiku, trgovinu i industriju

U tu svrhu, RUE je održala još jednu otvorenu javnu raspravu sa svim interesnim stranama gde su primljeni komentari i diskutovani uticaji nove tarifne strukture.

Takođe, RUE je primila komentare od strane interesnih strana putem elektronske pošte i svi komentari su bili deo razmatranja Odbora.

RUE je odlučila da ponovo razmotri trenutnu tarifnu strukturu, u cilju da buduće tarife budu što jednostavnije razumljive za sve potrošače i da se obave neophodna prilagođavanja sa novim okolnostima uspostavljenim u sektoru, nakon zakonskih uslova za liberalizaciju tržišta. Putem ovog pojednostavljenja, RUE ima za cilj da omogući potrošačima lakše upoređivanje cena koje nude različiti dobavljači koji se očekuju da će ući da ulaze u domaćem tržištu električne energije

Transpozicija trećeg paketa

Kosovo kao strana potpisnica Ugovora o energetske zajednici (UEZ), se obavezala da će primeniti zakonodavstvo Evropske Unije (EU).

Tokom leta prošle godine, Skupština Kosova je donela Treći paket zakona o energiji, koji je u potpunosti u skladu sa direktivama Evropske Unije. RUE, je u zakonski predviđenim rokovima izvršio izmenu i dopunu sekundarnog zakonodavstva koje reguliše sektor energije, kako bi se prilagodio ovim zakonima i sa ostalim relevantnim direktivama EU-a.

Celokupan proces je razvijen u konsultaciji sa Sekretarijatom Energetske zajednice u Beču, i sa svim ostalim stranama koje su obuhvaćene u ovom sektoru.

Pravila koja su izmenjena i dopunjena sa Trećim

zakonodavnim paketom

Pravilo o dobavljaču krajnje mogućnosti

Pravilo o postavljanju prihoda za dobavljača univerzalnom uslugom

Principi za utvrđivanje tarifa za korišćenje prenosnog i tržišnog sistema i tarifa za priključenje

Principi za utvrđivanje tarifa za korišćenje distributivnog sistema i tarifa za priključenje

Pravilo za promenu dobavljača

Pravilo o određivanju cena termalne energije

Pravilo o šemi za podršku

Pravilo o postupku ovlašćenja za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta

Pravilo o određivanju cena proizvodnje (Pravilo o cenama proizvodnje)

Pravilo o maksimalno dozvoljenim prihodima za operatera distributivnog sistema (Pravilo o prihodima ODS-a)

Pravilo o maksimalno dozvoljenim prihodima za operatera prenosnog sistema i tržišta (Pravilo o prihodima OPS/OT-a)

Vodič za liberalizaciju tržišta električne energije na Kosovu

Regulatorne smernice za računovodstvo

Pravilo o taksama

Pravilo o poverljivim informacijama

Pravilo o administrativnim merama i novčanim kaznama

Pravilo o licenciranju energetske aktivnosti na Kosovu

Pravilo o opštim uslovima snabdevanja energijom

Pravilo o postupku rešavanja sporova u energetskom sektoru

Pravilo o isključenju i ponovnom priključenju potrošača u energetskom sektoru na Kosovu

Pravilo o sertifikaciji operatera prenosnog sistema

Pravilo o proceni kapitalnih projekata u prenosnoj i distributivnoj mreži u sektoru električne energije

Modifikacije licenci

Tokom ovog perioda, Regulator je modifikovao licence na sledeći način:

Licence za proizvodnju električne energije

KOSOVSKA ENERGETSKA KORPORACIJA (KEK AD). TC KOSOVA A

"KELKOS ENERGY" DOO

VODOPRIVREDNO PREDUZEĆE "IBËR LEPENC" AD

Licenca za zajedničku proizvodnju električne i termalne energije

KOSOVSKA ENERGETSKA KORPORACIJA (KEK AD). TC KOSOVA B

Licenca za operatera tržišta električne energije

OPERATERA SISTEMA PRENOSA I TRŽIŠTA (KOSTT) AD

Licenca za operatera distributivnog sistema

KOSOVSKA KOMPANIJA ZA DISTRIBUCIJU I SNABDEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM – AD

Licenca za operatera tržišta električne energije

OPERATERA SISTEMA PRENOSA I TRŽIŠTA (KOSTT) AD

Licenca za snabdevanje električnom energijom

"KOSOVO ELECTRICITY SUPPLY COMPANY" (KESC) J.S.C

Licence za snabdevanje električnom energijom na veliko (trgovinu):

"Energio Supplier" DOO

"PETROL TRADE SLOVENIJA" L.L.C.

"FUTURE ENERGY TRADING" DOO

"GSA ENERGIJ" DOO

"PAN INTERTRADE" DOO

"EDS International KS" L.L.C

"AXPO KOSOVO" L.L.C.

"ENERGY FINANCING TEAM" L.L.C.

"EVN TRADING" L.L.C.

"MCM COMMODITIES" DOO

"DANSKE COMMODITIES KOSOVO" DOO

Licence za proizvodnju termalne energije

Javno preduzeće "Termokos" AD

"Gradska toplana" AD

Licenca za distribuciju termalne energije

Javno preduzeće "Termokos" AD

"Gradska toplana" AD

Licenca za snabdevanje termalnom energijom

Javno preduzeće "Termokos" AD

"Gradska toplana" AD

Odluke odbora RUE za period 1. Januar - 31. jun 2017. godine

Odluke o licenciranju aktivnosti snabdevanja električnom energijom na veliko (trgovinu) na Kosovu:

V_894_20017 – za "Interenergo d. o. o-Kosova" DOO

V_911_2017 – za "MTSP KOSOVO L.L.C"

Odluke o maksimalnim prihodima, cene i tarife

V_903_2017 – o tarifama potrošača sa univerzalnim uslugama KESCO

V_907_2017– o maksimalno dozvoljenim prihodima (MAR) KOSTT

V_908_20017 – o maksimalno dozvoljenim prihodima (MAR) KEDS

V_909_2017 – o ažuriranju za kapitalne investicije, za KEK AD

V_912_2017 - Usvajanje metodologije taksi za priključenje u prenosnoj mreži

V_913_2017 – o tarifama za korišćenje prenosnog sistema.

V_914_2017 – o tarifama za korišćenje distributivnog sistema.

Odluke o obaveštavanju o preliminarnim ovlašćenjima

V_895_2017 – za "Hidro Forca" d. o. o. HC "Strazha", Kačanik.

V_896_2017 – za "Security Team Kabashi K" d. o. o. HC "Erenik", Junik.

V_897_2017 – za "Monten" d. o. o., HC "Llapi 1", Podujevo.

V_898_2017 – za "Monten" d. o. o., HC "Llapi 2", Podujevo.

V_899_2017 –za "Hidrocom" d. o. o., HC "Kaquadoll", Podujevo.

V_900_2017 –za "PRISHTINA - ENERGY" DOO, proizvodnja električne energije iz vetra, "Wind Park-Koznica" Novo Brda.

V_917_2017 – za "Puna" d. o. o., HC "Radesha 1", Dragaš.

V_918_2017 – za "Puna" d. o. o., HC "Radesha 2", Dragaš.

Odluka o odlaganju roka validnosti odluke o Obaveštavanju preliminarnog ovlašćenja:

V_883_2017 – za "Çeta – General Invest Group" d. o. o.

V_884_2017 – za "AFA Energy" d. o. o.

V_885_2017 – za "AFA Energy" d. o. o.

V_893_2017 – za NPN "Renelual Tahiri" d. o. o.

Odluke o izdavanju konačnog ovlašćenja

V_880_2017 – za "2 Korriku" DOO (HC "Soponica")

V_881_2017 – za "Eurokos JH DOO (HC "Brod").

V_882_2017 – za "Eurokos JH DOO (HC "ZK Glloboqic").

V_889_2017 – za "Hidro Line" DOO (HC "Albaniku").

V_890_2017 – za "Hidro Line" DOO (HC "Albaniku 4").

V_891_2017 – za NPN "Renelual Tahiri" DOO (HC).

V_906_2017 – za N.T.SH. Elting.

Odluke za modifikaciju konačnog ovlašćenja

V_892_2017 – "EKO -ENERGJI" d. o. o., za hidrocentralu na reci Binačka Morava HC "Binča".

V_919_2017 za "Hidroenergji" d. o. o., za hidrocentralu na reci Lepenac.

Razne odluke

V_904_2017 – o razvojnom planu prenosa 2017–2026.

V_905_2017 – o novčanom kažnjavanju KEDS-a u vezi sa isključenjima tokom oktobra-novembra 2016.

V_916_2017 – o uspostavljanju javne usluge za licenciranog za snabdevanje električnom energijom.

Proces sertifikacije OPS-a

RUE je pokrenula proces sertifikacije Operatera prenosnog sistema (OPS) – KOSTT.

Sertifikacija OPS-a je neophodna kako bi se osiguralo da OPS vrši svoje funkcije na nezavisan način od bilo kog drugog poslovanja u energetsom sektoru i shodno tome osigurati da OPS kao takav pruža slobodan i ne-diskriminatorски pristup u prenosnoj mreži za sve aktere koji deluju u sektoru, obezbeđujući tako slobodno funkcionisanje tržišta električne energije u zemlji.

Sertifikacija je proces prema kome RUE potvrđuje da postoji dovoljna podela kontrole nad OPS-om sa jedne strane, i nad proizvodnjom i/ili snabdevanjem sa druge, i da kontrola preduzeća za energiju je u skladu sa odgovarajućim odredbama o razdvajanju.

U tom cilju, 16. juna 2017. godine, predstavnici Operatera prenosnog sistema i tržišta-KOSTT a. d. su predstavili pred RUE aplikaciju za Sertifikaciju KOSTT-a.

RUE je zatražila da se aplikacija nadopuni sa dodatnim podacima koji su potrebni za definisanje vlasništva nad imovinom OPS-a kao i druga relevantna pitanja u tom procesu.

Budući da je to zahtev koji proizilazi iz Direktiva EU-a, i proces sertifikacije se prati i koordinira sa Sekretarijatom energetske zajednice i čim bude kompletiran, Odbor će doneti konačnu odluku.

Procesi nadgledanja operatera

Prema članu 54. Zakona o energetsom regulatoru, Regulatornom uredu za energiju je dato pravo da vrši nadgledanje prilikom sprovođenja akata, odluka i uputstava izdatih od strane RUE-a.

U tom cilju, RUE kontinuirano razvija procese nadgledanja kako bi se osigurala da licencirani operateri rade u skladu sa uslovima njihovih licenci, kao i sa zakonima i pravilima koje uređuju energetske sektor u zemlji.

Vanredni proces nadgledanja je razvijen radi praćenja pružanja usluga potrošačima i isključenja snabdevanja električnom energijom od strane Operatera distributivnog sistema (ODS). Ovaj proces je počeo 10. avgusta 2016., kada je Odbor RUE-a osnovao Radnu grupu za Nadgledanje KESCO-a i KEDS-a u oblasti koja pokriva pružanje usluga potrošačima.

Nakon završetka procesa nadgledanja, Odboru je dostavljen izveštaj od strane Nadzorne komisije i na osnovu tog izveštaja, Odbor je upoznao operatera o utvrđenim kršenjima i zatražio je objašnjenja u vezi njih. Po prijemu odgovora od strane Operatera za distribuciju, Odbor na svom V sastanku, održanom 31. marta 2017. godine, je konstatovao da Operater prenosnog sistema (OPS) nije uspeo da dokaže da nalazi od nadgledanja RUE-a nisu tačni i doneo je odluku da na osnovu Pravila o administrativnim merama i novčanim kaznama izriče novčanu kaznu u iznosu od četrdeset i pet hiljada (45.000) evra.

Kao deo redovnih procesa za nadgledanje, RUE je u junu ove godine pokrenula nove procese nadgledanja u kojima su uključeni svi licencirani operateri koji pružaju usluge snabdevanja energijom. Po završetku nadgledanja, RUE sve svoje izveštaje šalje za komentarisanje i objavljuje ih u svojoj elektronskoj stranici www.ero-ks.org.

Priština, 16. jun 2017. godine – Predstavljanje aplikacije za sertifikaciju KOSTT-a

Regulatorni ured za energiju

Ulica: Dervish Rozhaja br. 12

Priština 1000, Kosovo

Tel: +381 (0) 38 247 615

Mob: +386 (0) 49 78 70 80

Fax: +381 (0) 38 247 620

Email: info@ero-ks.org

Web: www.ero-ks.org

Za potrošače:

Tel: +381 (38) 247 615 lok. 116

Fax: +381 (0) 38 247 620

E-mail: ankesa.dmk@ero-ks.org

Za pravna pitanja, licenciranje, BRE/ovlašćenje:

Tel: +381 (38) 247 615 lok. 114, 117, 118

Fax: +381 (0) 38 247 620

E-mail: legal-licensing@ero-ks.org